

Fundacja Instytut im. Wacława Felczaka
oraz
Wydział „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego

przy współpracy Instytutu Stosunków Międzynarodowych i Polityk Publicznych
oraz SKN VICI
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

zaprasza Państwa do wzięcia udziału w konferencji pt.

Świat bez demokracji – ludzie, uwarunkowania, idee, myśl polityczna (do 1945 roku)

7–8 października 2025 r., Warszawa

7 X 2025 r.

budynek Wydziału Neofilologii i Wydziału Lingwistyki Stosowanej, **aula 0.410**

10.00–10.30 otwarcie konferencji

10.30–12.00. I Sesja plenarna / 1ST Plenary session – moderator Prof. dr hab. Agnieszka Kasińska-Metryka

10.30–10.50

1. Prof. UŁ dr hab. Jacek Reginia-Zacharski

„Nomos” i „Przestrzeń” jako fundamenty reżimów niedemokratycznych w polityczno-prawnej myśli Carla Schmitta

“Nomos” and “Space” as the foundations of undemocratic regimes in the political and legal thought of Carl Schmitt

10.50–11.10

2. Prof. dr Irene Stolzi (Uniwersytet we Florencji, Włochy)

Alfredo Rocco. Mass society and totalitarian state

Alfredo Rocco. Społeczeństwo a państwo totalitarne

11.10–11.30

3. Prof. dr Alessio Gagliardi (Uniwersytet w Bolonii, Włochy)

Giuseppe De Michelis. An unconventional fascist between Rome and Geneva

Giuseppe De Michelis. Niekonwencjonalny faszysta między Rzymem a Genewą

11.30–12.00 dyskusja / discussion

12.00–12.15 przerwa kawowa / coffee break

12.15–13.45. II Sesja plenarna / 2ND Plenary session – moderator Prof. UJK dr hab. Patrycja Jakóbczyk-Adamczyk

12.15–12.35

1. Prof. dr Luciano Aronne de Abreu (Katolicki Uniwersytet Pontyfikalny Rio Grande do Sul, Brazylia);
Prof. Paula Borges Santos (Nowy Uniwersytet w Lizbonie, Portugalia)

Authoritarian constitutionalism, the cases of Brazil and Portugal

Autorytarny konstytucjonalizm. Przypadek Brazylii i Portugalii

12.35–12.55

2. Prof. UW dr hab. Jan Stanisław Ciechanowski,

Between democracy and dictatorship: Spain in the first half of the 20th century

Między demokracją a dyktaturą. Hiszpania w pierwszej połowie XX stulecia.

12.55–13.15

3. Prof. dr Gabriela de Lima Grecco (Uniwersytet Complutense de Madrid, Hiszpania)

Silenced word in Spain: literary censorship under francoism

WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”

iSM
iPP | Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych

Uciszony świat w Hiszpanii. Frankistowska cenzura literacka
13.15–13.45 dyskusja / discussion
13.45–14.30 przerwa obiadowa / lunchtime

14.30–14.50. III Sesja plenarna / 3RD Plenary session – moderator Prof. UW dr hab. Jan Stanisław Ciechanowski

14.30–14.50

1. Prof. dr Spyridion Ploumidis (Uniwersytet w Atenach, Grecja)
General Ioannis Metaxas. The ideological profile of an authoritarian leader (1936-41)
General Ioannis Metaxas: profil ideologiczny autorytarnego przywódcy (1936-41)

14.50–15.10

2. Prof. dr Peter Zachar (Uniwersytet Ludowika w Budapeszcie, Węgry)
Soft power and sacred nationhood: Kuno von Klebelsberg's cultural nationalism and the Christian making of post-Trianon Hungary
Miękka siła i narodowość sakralna. Kulturowy nacjonalizm Kuno von Klebelsberga i chrześcijański kształt Węgier po Trianon

15.10–15.30

3. Dr Attila Antal Seres (Węgierska Akademia Nauk)
Bishop Aron Marton and the Hungarian minority in Romania in the face of the rule of Carol II and Ion Antonescu.
Biskup Aron Marton i mniejszość węgierska w Rumunii wobec rządów Karola II i Iona Antonescu

15.30–15.50

4. Prof. dr Istvan Jánék (Węgierska Akademia Nauk)
The reason for the failure of regent Miklós Horthy's escape attempt from World War II, and the reason for Ferenc Szálasi's rise to power and the transformation of the state apparatus.
Przyczyny niepowodzenia ucieczki regenta Miklósa Horthyego z II wojny światowej oraz przyczyny przejścia władzy przez Ferencza Szálasię i transformacji aparatu państwowego.

15.50–16.30 dyskusja / discussion

8 X 2025 r.

budynek Wydziału Neofilologii i Wydziału Lingwistyki Stosowanej

Sekcja I – Autorytaryzm środkowoeuropejski (cz. I – W kręgu Państw Bałtyckich), sala 1.110

Moderator: Dr hab. Hieronim Grala (Uniwersytet Warszawski)

10.00–10.20 Prof. dr Eriks Jekabsons (Uniwersytet w Rydze)

Autorytarny przewrót na Łotwie: przebieg i cele

10.20–10.40 Prof. UW-M dr hab. Tomasz Gajownik

Na miarę realnych możliwości... Dyplomacja wojskowa państw bałtyckich (Litwy, Łotwy i Estonii) w okresie międzywojennym

10.40–11.00 Mgr Łukasz Kowalski (UW-M)

System autorytarny na Łotwie w latach 1934–1940 w świetle dokumentów polskiej dyplomacji

11.10–11.20 Dr Aleksandra Kuształ (UJK)

Carl Gustaff Mannerheim – „dyktator” bez dyktatury, Niepodległość w cieniu autorytaryzmu.

11.20–11.40 dyskusja / discussion

11.40–12.00 przerwa kawowa / coffee break

Sekcja I – Autorytaryzm środkowoeuropejski (cz. II – W kręgu Państw Bałtyckich i Europy Wschodniej)

Moderator: prof. dr hab. Grzegorz Nieć (UP KEN).

12.00–12.20 Prof. UwB dr hab. Grzegorz Zackiewicz

Vihtori Kosola (1884–1936): działalność i myśl polityczna

12.20–12.40 Dr hab. Dariusz Rogut (Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa / Muzeum Regionalne, Bełchatów)

Ojcowie niepodległej Estonii – Konstantin Päts i gen. Johan Laidoner – ofiary sowieckiego imperializmu

WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”

iSM
iPP | Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych

12.40–13.00 dr hab. Hieronim Grala (UW)

Monarchia czy demokracja? Dylematy rosyjskiej emigracji (1921–1941)

13.00–13.20 Dr Krzysztof Duda (Uniwersytet Ignatianum)

Komunizm rosyjski jako utopia wolności w myśli Mikołaja Bierdiajewa.

13.20–13.40 dr Michał Patryk Sadłowski (UW)

Paweł Mikołajewicz Milukow (1859–1943) i jego emigracyjna działalność w latach 1918/1920–1943

13.40–14.00 dyskusja / discussion

14.00–14.40. przerwa obiadowa / lunchtime

Sekcja I – Autorytaryzm środkowoeuropejski (cz. III – W kręgu Europy Środkowo-Wschodniej)

Moderator: Prof. UW–M dr hab. Tomasz Gajownik

14.40–15.00 Prof. UMCS, dr hab. Roman Wysocki

Fascynacja czy ideologiczna inspiracja? Obraz autorytaryzmu międzywojennej Europy w myśli Dmytra Doncowa

15.00–15.20 Dr Marta Walak (Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego w Dąbrowie Górniczej)

Między nacjonalizmem a konserwatyzmem. Państwo i naród w koncepcjach polityczno-historycznych Dymytra Doncowa oraz Wacława Lipińskiego (Wiacesława Łypińskiego)

15.20–15.40 prof. dr hab. Grzegorz Nieć (UKEN), prof. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci)

Czechosłowakizm – artefakty i sentymenty (konteksty literackie i medialne)

15.40–16.00 Dr Renata Zawistowska (Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie)

Słoweńcy wobec serbskich koncepcji państwowego centralizmu, dyktatury i narodowego unitaryzmu w Królestwie Serbów Chorwatów i Słoweńców oraz w Królestwie Jugosławii w latach 1918–1941.

16.00–16.30 dyskusja / discussion

Sekcja II – Europejska myśl polityczno-prawna wobec autorytaryzmu, sala 1.128

Moderator: prof. Maciej Marszał (UWr)

10.00–10.20 Prof. Grzegorz Kucharczyk (Ośrodek Badań nad Totalitaryzmami, Instytut Pileckiego)

Czy demokracja może być sojusznikiem totalitaryzmu? Przypadek demokratycznych Niemiec w latach 1919–1933

10.20–10.40 Prof. dr hab. Bartosz Wojciechowski (UŁ)

Gustawa Radbrucha teza o bezbronności prawników niemieckich jako argument wyłączający odpowiedzialność za stanowienie niesprawiedliwego prawa w okresie III Rzeszy.

10.40–11.00 Prof. Bogdan Szlachta (UJ)

O pojmowaniu demokracji (liberalnej) uwag kilka

11.10–11.20 dr hab. Anna Budzanowska (UŚ)

Autorytaryzm intelektualny a kryzys liberalizmu: francuskie spory o władzę i naród (1870–1940).

11.20–11.40 dyskusja / discussion

11.40–12.00 przerwa kawowa / coffee break

Sekcja II – Europejska myśl polityczno-prawna wobec autorytaryzmu

Moderator: dr hab. Anna Budzanowska (UŚ)

12.00–12.20 Prof. UJK dr hab. Patrycja Jakóbczyk-Adamczyk

Jaime Balmes i Juan Donoso Cortés – u źródeł hiszpańskiej myśli tradycjonalistycznej

12.20–12.40 Dr Joanna Jaroszyk (UAM)

Generał Franco i jego Państwo. Ideologia i ustrój w „okresie błękitnym” reżimu (do 1945 roku)

12.40–13.00 Dr Krzysztof Siwek (UWr)

Europejskie idee niedemokratyczne i ład międzynarodowy w poglądach George’a F. Kennana w latach 1933–1945

13.00–13.20 Prof. ucz. dr hab. Paweł Borkowski (Uczelnia Łazarskiego w Warszawie)

Triumf i porażka mieszczańskiej równości

13.20–13.40 Prof. Uniw. Kaliskiego im. S. Wojciechowskiego, dr hab. Piotr Gołdyn

Symbolika wybranych organizacji skrajnie prawicowych w Europie w okresie dwudziestolecia międzywojennego

działalność w latach 1918/1920–1943

13.40–14.00 dyskusja / discussion

WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”

iSM
iPP | Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych

14.00–14.40 przerwa obiadowa / lunchtime

Sekcja II – Autorytaryzm Środkowoeuropejski

Moderator: Prof. UMK dr hab. Zbigniew Girzyński

14.40–15.00 Dr Monika Napora (UMCS)

Miklós Horthy w przekazie prasowym: kreowanie wizerunku przywódcy autorytarnego

15.00–15.20 Prof. UJ dr hab. Tadeusz Kopyś,

Charakterystyka autorytarnego ustroju międzywojennych Węgier (próba oceny).

15.20–15.40 mgr Maria Zima-Marjańska (IPN)

Polscy politycy i dyplomaci w opinii Mikłós Horthyego

15.40–16.00 Prof. dr hab. Robert Litwiński (UMCS)

Między autorytarnym wodzem a społeczeństwem. Aparat bezpieczeństwa publicznego w międzywojennej Europie Środkowo-Wschodniej.

16.00–16.30 Discussion/Dyskusja

Sekcja III – W kręgu autorytaryzmu polskiego, sala 1.132

Moderator: Prof. UMCS dr hab. Marek Sioma

10.00–10.20 Prof. dr hab. Marek Kornat (UKSW, PAN)

Polski autorytaryzm (1926–1939) na tle Europy

10.20–10.40 Prof. UMK dr hab. Zbigniew Girzyński

Od demokracji do autokracji: polityczna ewolucja Józefa Piłsudskiego

10.40–11.00 Prof. dr hab. Paweł Grata (UR)

Modernizacja w służbie autorytaryzmu? Centralny Okręg Przemysłowy jako czynnik wsparcia rządów sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego

11.10–11.20 Dr Mateusz Hübner (Instytut Historii Nauki PAN)

Józef Piłsudski – protektor nauki i kultury w dobie rządów „silnej ręki”

11.20–11.40 dyskusja / discussion

11.40–12.00 przerwa kawowa / coffee break

Sekcja III – W kręgu autorytaryzmu polskiego

Moderator: Prof. dr hab. Paweł Grata (UR)

12.20–12.40 Prof. UMCS dr hab. Ewelina Podgajna

Autorytaryzm i totalitaryzm w myśli politycznej Wincentego Witosa – ludowa wizja wolności, państwa i władzy

12.40–13.00 Dr Kamil Piskała (UŁ)

Iluzja silnej władzy. Polscy socjaliści o słabościach systemów autorytarnych i naturze rządów pomajowych

13.00–13.20 Dr Eleonora Kirwiel (UMCS)

Kresy w myśli ludowej. Idea państwowości w programach PSL „Wyzwolenie” i PSL „Piast” przed 1926 rokiem

13.20–13.40 Prof. KUL dr hab. Jarosław Rabiński

Współpraca państw demokratycznych z totalitarnymi w imię wyższych celów? Myśl polityczna Tomasza Arciszewskiego wobec porządku jałtańskiego

13.40–14.00 dyskusja / discussion

14.00–14.40 przerwa obiadowa / lunchtime

Sekcja III – W kręgu autorytaryzmu polskiego

Moderator: Prof. Jarosław Kłaczek (UMK)

14.40–15.00 Prof. UMCS dr hab. Marek Sioma

W kierunku pełnego autorytaryzmu. Kreatorzy i wykonawcy myśli politycznej Obozu Zjednoczenia Narodowego.

15.00–15.20 Dr Patryk Tomaszewski (UMK)

Zorganizowany naród pod przywództwem wodza. Wizję ustroju politycznego Polski w koncepcjach Związku Młodej Polski 1937–1939.

15.20–15.40 Dr Maciej Wojtacki (ASzWoj)

Państwo i jego organizacja według Antoniego Derynga

15.40–16.00 Prof. UW dr hab. Grzegorz Kulka

Postawa gen. Stanisława Szeptyckiego wobec zamachów stanu w II RP – próba porównawcza.

16.00–16.30 dyskusja / discussion

WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”

iSM
iPP | Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych

Sekcja IV – Wyobrażenia o autorytaryzmie, sala 1.138

Moderator: prof. dr hab. Grzegorz Radomski (UMK)

10.00–10.20 Prof. Jarosław Kłaczek (UMK)

Splot sprzeczności. Autorytaryzm i totalitaryzm europejski w filmie (1925–1956)

10.20–10.40 Prof. UO, dr hab. Marek Białokur

Ucieczka od wolności. Niedemokratyczne formy rządów okresu międzywojennego w świetle współczesnych polskich szkolnych podręczników historii

10.40 –11.00 Prof. Jacek Piotrowski (UWr)

Profesjonalna kadra urzędnicza jako niezbędne zaplecze eksperckie dla rządów autorytarnych w Polsce (1926–1939) na przykładzie przebiegu kariery Bronisława Helczyńskiego.

11.10–11.20 Dr Anna Ambrochowicz-Gajownik

Czynnik ekonomiczny jako narzędzie dyplomatyczno-propagandowe II RP wobec Francji w latach 1926–1935

11.20–11.40 dyskusja / discussion

11.40 –12.00 przerwa kawowa / coffee break

Sekcja IV – Myśl polityczno-prawna autorytaryzmu polskiego

Moderator: Prof. UO dr hab. Marek Białokur

12.20–12.40 prof. Maciej Marszał (UWr)

Postulat „rewolucji narodowej” w poglądach polskich elit politycznych 1918–1939

12.40–13.00 prof. dr hab. Grzegorz Radomski, (UMK)

Bariera omnipotencji czy technika organizacji państwa? Samorząd w państwach autorytarnych w refleksji twórców polskiej myśli samorządowej.

13.00–13.20 Dr Ilona Grądzka (KUL)

Wpływ konstytucji marcowej i kwietniowej na ukształtowanie się systemu polityczno-prawnego. Analiza porównawcza.

13.20–13.40 Dr Magdalena Maksymiuk (UKSW)

Senat w Konstytucji kwietniowej 1935 roku – fasadowa izba w autorytarnym systemie prezydenckim

13.40–14.00 dyskusja / discussion

14.00–14.40 przerwa obiadowa / lunchtime

Sekcja IV – Autorytaryzm a totalitaryzm. Studia przypadków

Moderator: Prof. KUL dr hab. Jarosław Rabiński

14.40–15.00 Prof. UMK dr hab. Krzysztof Kania

Siła słowa wobec dwóch totalitaryzmów na przykładzie przemówień Edwarda Raczyńskiego (1939–1945)

15.00–15.20 Mgr Patrycja Resel (IPN)

Antropologia donosu. Język denuncjacji jako instrument władzy i narzędzie kontroli społecznej w rejencji łódzkiej (1939–1945)

15.20–15.40 Prof. Małgorzata Dajnowicz (UwB, Instytut Pileckiego)

Przed Obławą Augustowską. Uwarunkowania aktywności podziemia niepodległościowego na ziemiach Polski północno-wschodniej w latach 1939–1945

15.40–16.00 prof. dr hab. Arkadiusz Adamczyk, prof. UMCS dr hab. Małgorzata Podolak

Autorytet vs. autorytaryzm. Rola jednostki w budowaniu systemu władzy

16.00–16.20 dr hab. prof. UŚ Lech Krzyżanowski

Na straży praworządności czy potęgi państwa? Miejsce i rola ministrów sprawiedliwości w autorytarnej Polsce

16.20–16.40 dyskusja

WYDZIAŁ
„ARTES LIBERALES”

iSM
iPP | Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych